

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év május hó 28. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a pótmagánvádló által, jogi képviselője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Miskolci Városi Bíróság 24.B.4277/2006/42. számú ítéletét és a Borsod-Abaúj-Zemplén Bíróság 3.Bf.558/2008/3. számú végzését hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 3.900,- (háromezer-kilencszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A pótmagánvádló vádindítványa alapján eljáró Miskolci Városi Bíróság a 2008. március hó 12. napján kihirdetett 24.B.4277/2006/42. számú ítéletével a terheltet az ellene tartozás fedezete elvonásának büntette miatt emelt vád alól felmentette.

A megállapított tényállás lényege szerint a Rendőrkapitányság a terhelt ellen jelentős kárt okozó csalás büntettének gyanúja miatt indított nyomozást a 2006. szeptember hó 12. napján kelt 05010-2293/2006.bü. számú határozatával - mert a cselekmény nem bűncselekmény - megszüntette. A Miskolci Városi Ügyészség a 2006. október hó 12. napján kelt B.2400/2006/4. számú határozatával a nyomozást megszüntető határozat ellen bejelentett panaszt elutasította. E határozat ellen az Sz. Kft. sértett képviseletében

eljáró pótmagánvádló a törvényes határidőben vádindítványt nyújtott be.

A terhelt 1999. augusztus 1. napjától 2003. szeptember hó 30. napjáig az O. Bt. ügyvezetője volt. 2003. szeptember hó 30. napjával az O. Bt. átalakult, és beolvadt az O.-B.-H. Kft-be. A terhelt 2004. január hó 29. napjáig tagja volt a kft-nek, amelynek a felszámolását utóbb - 2005. év március hó 5. napjával - elrendelték.

A pótmagánvádló az Sz. Kft. ügyvezetője. E kft. 1998-tól 2003-ig üzleti kapcsolatban állt a terhelt által képviselt O. Bt-vel, amely a kft-től - ablakok gyártásához - üvegeket vásárolt. Ebből az üzleti kapcsolatból 2003. év március hó 11. napján az O. Bt-nek a Sz. Kft. felé összesen 5.711.196 forint tartozása keletkezett. Ezt a tartozást az O. Bt. a 2003. év március hó 11. napján kelt levelében elismerte és 2003. év március hó 31. napjáig 2,5 millió forint, míg a fennmaradó 3.211.196 forint megfizetésére 2003. év április hó 3. napjáig vállalt kötelezettséget.

A Hajdúböszörményi Városi Bíróság a 2005. március hó 8. napján jogerőre emelkedett 5.P.20.694/2004/VI-I. számú ítéletével az O.-B.-H. Kft. alperest 3.779.640 forint tőke és kamatainak megfizetésére kötelezte az Sz. Kft. felperes javára.

A terhelt és férje 2000. június hó 30. napi keltezéssel 4 millió forint összegű kamatmentes kölcsönt vett fel K. M.-től azzal, hogy azt 2003. december hó 31. napjáig visszafizeti. Miután a terhelt és férje a 4 millió forint kölcsönt K. M. részére a lejáratú időpontban - 2003. év december hó 31. napjáig - nem fizette vissza, a kölcsönszerződésben rögzített megállapodásnak megfelelően a felek adásvételi szerződést kötöttek az adósok tulajdonában levő lakásingatlanra, amelynek vételárát - a haszonélvezeti jog alapítására is figyelemmel - 3.600.000 forintban állapították meg.

Az O. Bt. képviseletében eljáró terhelt 2000. június hó 30-i keltezéssel egy televíziókészüléket és egy DVD-t adott el 145.000 forint értékben K. M. részére, amely tárgyak a végrehajtási eljárás időtartama alatt a terhelt és házastársa által lakott ingatlanban voltak fellelhetőek.

E tényállás alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a terhelt a vádindítványban terhére rótt tartozás fedezete elvonásának büntetettét nem követte el. A tartozás fedezete elvonásának büntette csak a tartozás fedezetéül konkrétan lekötött vagyona követhető el, ám a terhelt és a házastársa által eladott ingatlanon fennálló tulajdoni hányad nem tekinthető a tartozás fedezetéül szolgáló vagyonnak.

A terhelt a Btk. 318. §-ának (1) bekezdése szerinti csalás bűncselekményét sem követte el. A csalás akkor állapítható meg, ha a megtévesztés és a bekövetkezett károsodás között okozati összefüggés áll fenn. Az irányadó tényállásból azonban teljes bizonyossággal és aggálymentesen nem volt megállapítható, hogy a terhelt az Sz. Kft. sértettet megtévesztette, illetve, hogy a szerződés megkötésekor azt kívánta volna, hogy jogtalan haszonhoz jusson. Az elsőfokú bíróság mindezek alapján a terheltet a vádindítványban terhére rótt, a Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő tartozás fedezete elvonásának büntette miatt emelt vád alól - a bűncselekmény hiányára tekintettel - felmentette.

A városi bíróság ítélete ellen a pótmagánvádló és képviselője által a terhelt terhére, felmentése miatt, bűnösségének megállapítása érdekében bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a 2008. szeptember hó 18. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozott 3.Bf.558/2008/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az elsőfokú bírósággal egyetértésben a másodfokú bíróság is hangsúlyozta, hogy a terhelt által értékesített lakást nem kötötték le a számlatartozás fedezeteként, ezért a terhelt a tartozás fedezete elvonásának büntetettét nem követte el.

Kétségtelen tény, hogy a terheltet II. rendű alperesként kötelezték a polgári perben a számlatartozás megfizetésére, mivel az adós betéti társaság korábbi beltagjaként a gazdasági társaság tartozásaiért felelősség terheli. Amennyiben a terhelt e mögöttes felelősségének kijátszása érdekében idegenítette volna el a vagyontárgyait, a magatartása nem valósított volna meg bűncselekményt, hanem az elidegenítés olyan rosszhiszemű magatartásnak lett volna tekinthető, amelynek szankcióját nem a büntetőjog szabályozza.

A Ptk-nak a fedezetelvonó szerződésekről szóló szabályai szerint [Ptk. 203. § (1) bek.] az a szerződés, amellyel a harmadik személy igényének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonták, a harmadik személy irányában hatálytalan, ha a másik fél rosszhiszemű volt vagy reá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. A jelen ügyben azonban a számlatartozás - a kiegészített történeti tények szerint - 2002. december hó 10. és 2003. április hó 9. napja közötti időszakban keletkezett, míg a kölcsönszerződés, amelyben az ingatlant fedezetként a terhelt lekötötte, 2000. június hó 30. napján kelt. Ezen adatok tükrében az elsőfokú bíróság által vizsgált csalás büntette sem jöhet szóba a megtévesztő magatartás hiányában, tekintettel arra, hogy a terheltnek azzal a szándékkal kellett volna vásárolnia a Sz. Kft-től, hogy később nem fogja kiegyenlíteni az áru vételárát.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a pótmagánvádló jelentett be felülvizsgálati indítványt jogi képviselője útján arra hivatkozással, hogy az eljáró bíróságok ítéletei megalapozatlanok és ennél fogva jogszabálysértők.

Az indítvány szerint az elsőfokon eljáró bíróság megsértette a mérlegelés szabályait, amikor a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem okszerűen mérlegelte, a tanúvallomások között feszülő ellentmondásokat nem oldotta fel, valamint azzal, hogy a bizonyítékok mérlegelésével általa felállított történeti tényállás elemei nem alkotnak zárt logikai láncot.

A másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság ítéletének indokolásában a vádlói fellebbezésben részletesen kifejtett ellentmondások tekintetében, a kölcsönszerződés színlelt, antedatált voltát alátámasztó jegyzőkönyvi hivatkozásai vonatkozásában, az ezzel kapcsolatos tanúvallomások közötti ellentmondások feloldása tárgyában nem tett eleget indokolási kötelezettségének. A pótmagánvádló szerint egyértelműen megállapítható, hogy a terhelt, az ő házastársa, valamint K. M. ügyvédi közreműködéssel, kifejezetten abból a célból készítették el és dátumozták vissza 2000. év június hó 30. napjára a színlelt kölcsönszerződést, hogy alapot adjanak a 2004. év január hó 2. napján kelt adásvételi szerződésnek, amellyel teljes körűen kimerítették a Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, az (5) bekezdésének a) pontja szerint minősülő és büntetendő jelentős kárt okozó csalás büntetettének törvényi tényállását. Ezért a marasztaló jogerős döntés megváltoztatása érdekében a döntés hatályon kívül helyezése és új eljárás lefolytatása indokolt.

A terhelt a Legfelsőbb Bírósághoz intézett beadványában a jogerős döntés hatályában fenntartását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a pótmagánvádló a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Jogi képviselője azt kiegészítette a jogerős határozat óta történtekkel. Előadta, hogy bár a 2004. január hó 2. napján létrejött adásvételi szerződésben az eladók azt vállalták, hogy az ingatlant öt éven belül az ingóságaitól kiürített állapotban a vevő birtokába adják, erre azóta nem került sor és a változásokat az ingatlan-nyilvántartáson sem vezették át. Sőt! A terhelt újabb céget alapított. Mindez ugyancsak alátámasztja, hogy az ingatlan adásvétele fiktív színlelt szerződés, amelynek célja a kölcsöntartozás fedezetének az elvonása volt.

Az ingatlan adásvételi szerződés szerint, amennyiben az eladók nem adják a vevő birtokába 5 éven belül a lakást, akkor az eladók azt

visszavásárolhatják. Ez sem történt meg sem 2009. január 2. napja előtt, sem azután.

Hasonló a sorsa a megvásárolt ingóságoknak is. Azért mégiscsak furcsa, hogy az értékében gyorsan avuló tárgyak azóta is az eladók birtokában vannak, azokat változatlanul ők használják.

A pótmagánvádló megkereste az adóhatóságot annak megvizsgálása érdekében, hogy volt-e, illetve lehetett-e annyi pénze K. M.-nek, amiből az ingóságokat egyáltalán meg tudta volna vásárolni, ám az adóhatóság a vizsgálatot nem folytatta le.

A jogi képviselő mindezek alapján a másodfokú jogerős határozat hatályon kívül helyezését és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság új másodfokú eljárás lefolytatására történő utasítását indítványozta.

A védő - utalva arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül - a jogerős határozat hatályában fenntartását indítványozta.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében a törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak találta.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén nyílik lehetőség. A felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül. A Be. 423. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

A pótmagánvádló jogi képviselője elsősorban a tényállást támadta, amikor arra hivatkozott, hogy a terhelt, az ő házastársa, valamint K. M. ügyvédi közreműködéssel, kifejezetten abból a célból készítették el és dátumozták vissza 2000. év június hó 30. napjára a színlelt kölcsönszerződést, hogy alapot adjanak a 2004. év január hó 2. napján kelt adásvételi szerződésnek. Emellett olyan további - a jogerős határozat óta bekövetkezett (illetve be nem következett)

- tényekre utalt, amelyeket a jogerős döntés tényállása értelemszerűen ugyancsak nem tartalmazhat.

Miután azonban a felülvizsgálati indítványban a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapul vételével foglalhatott állást abban a kérdésben, hogy a terhelt felmentésével az eljárás bíróságok megszegték-e a büntető anyagi jog szabályait.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A felülvizsgálati indítvány szerint a terhelt felmentésére a tartozás fedezete elvonásának büntette miatt emelt vád alól a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt e körben alaptalannak találta.

A Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott tartozás fedezete elvonásának büntettét az követi el, aki a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonja és ezzel a tartozás kiegyenlítését részben vagy egészben meghiúsítja.

Amint arra már az eljárás bíróságok is helyesen hivatkoztak, a vizsgált bűncselekmény - a következetes ítélkezési gyakorlat szerint - csak a fedezetként szerződéssel külön lekötött vagyon elvonása által valósulhat meg (BH 2000/140.). Az irányadó tényállás alapján azonban a - vádindítvány és a felülvizsgálati indítvány szerint színlelt szerződéssel elvont - ingatlan fedezetül történő lekötésére a Sz. Kft. követelésének a biztosítására nem került sor. Ezt még a pótmagánvádló sem állította.

A vádindítványban megjelölt bűncselekmény hiányában az eljárás bíróságok vizsgálták azt is, hogy az általuk megállapított tényállás nem meríti-e ki valamely más bűncselekmény, jelesül a Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott csalás törvényi tényállását.

Abból indultak ki, hogy az adós(ok) tulajdonában álló lakásingatlan eladására a már 2000. június hó 30. napján megkötött kölcsönszerződés folyományaként került sor. A csalás büntette azonban akkor sem valósult volna meg, ha e szerződés színlelt és 2004. január 2. napján megkötött ingatlan adásvételi szerződésnek nem lett volna ilyen előzménye. A csalás elkövetési magatartása

ugyanis a megtévesztő magatartás. Az irányadó tényállás szerint azonban nem valósult meg olyan megtévesztő magatartás, amellyel okozati összefüggésben a kár bekövetkezett. Ez ugyanis azt feltételezte volna, hogy a gazdálkodó szervezet képviselőjében eljáró terhelt eleve azzal a szándékkal vásárolt volna már 2002-2003-ban az Sz. Kft-től, hogy később nem fogja kiegyenlíteni az árú vételárát. Erre azonban nem merült fel adat, a tényállás sem tartalmazza, és erre a pótmagánvádló sem hivatkozott.

Összességében tehát a sértett károsodásával okozati összefüggésbe hozható megtévesztés nem történt.

Mindemellett a másodfokú bíróság helyesen utalt arra is, hogy amennyiben a terhelt az adós betéti társaság korábbi beltagjaként a gazdasági társaság tartozásaiért őt terhelő mögöttes felelősségének a kijátszása érdekében idegenítette volna el a vagyontárgyait, ez a magatartása sem valósított volna meg bűncselekményt. Az ilyen elidegenítés olyan rosszhiszemű magatartásnak tekinthető, amelynek nincs büntetőjogi szankciója. Nem alkalmas a csalás megállapítására, csupán polgári jogi jogkövetkezményeket vonhat maga után.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványtól eltérően azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok mind a tényállás megállapításának, mind a jogi következtetések levonásának indokairól maradéktalanul számot adtak. E körben - az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozással - a pótmagánvádló valójában a tényállást támadta. A már kifejtettek szerint azonban a terhelt bűnösségének megállapítása körében nincs is büntetőjogi relevanciája annak, hogy a korábban keletkezett tartozás lehetséges fedezetének az elvonása körében a terhelt tanúsított-e dolózus magatartást.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság - a védő indítványával egyezően - azt állapította meg, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül mentették fel a terheltet az ellene a Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő tartozás fedezete elvonásának büntette miatt emelt vád alól.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült bűnügyi költséget - a Be. 429. §-ának (1) bekezdése értelmében - az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2009. május hó 28. napján.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
Bné